

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

עין משפט
נר מצוה

אלא אי אבוה דאמיה מיוסף אמה דאמיה מיתרו. וא"ת א"כ האך פנחס בן טובים טפי מיהונתן שהרי אימיה דאמיה לפנחס מיתרו אמיה כי היכי דאמיה דאבוי דיהונתן מיתרו אמיה וי"ל משום שהיהונתן היה מזל האב שהיה אביו בן בת יתרו ופנחס מזל האם: **נְשׂוּרָם נְבִיאָהָא** גרסינן בערוך והיו כמו פשוט כי ההיא דחלק

אלה אי אבוה דאמיה כו'. אלא לעולם לאו מנת יתרו ממש נולד פנחס שהרי גם מיוסף היה כדדרשינן לקמן פוטאל שני פיטופטין משמע מיוסף שפיטפט בילרו ומיתרו שפיטט עגלים והלך אי אפשר שתהא אמו בת יתרו ממש דמה ענין בת יתרו אלל שצט יוסף אלא הי"ק ואלעזר לקח לו אשה מצבות פוטאל כלומר שאשתו נולדה מיתרו ומיוסף והשתא מניין למימר שדור רביעי או דור חמישי היה פנחס לבת יתרו ולא היה קרוב ליתרו כיהונתן בן גרשם ולהכי אהני מה שדבק אהרן טובים. ואתו וקניו של פנחס מזל האם שדבק ביתרו ואטפ"כ ילא ממנו פנחס ליכא לאקשווי מיניה למאי דבעינן למילף ממשא שילא ממנו יהונתן שהרי פנחס היה רחוק מיתרו יותר מיהונתן: **אבוה דאמיה מיוסף.** ואמיה דאמיה נפקא מיתרו כגון מצניו של יתרו או מצני בניו. וליכא למימר אמה דאמיה מיתרו בת יתרו ממש דאם כן קרוב הוא ליתרו כיהונתן ולא יפינן ממשא ומאהרן מידי: **אבוה דאמיה מיוסף.** מצבות יתרו. ונראה בעיני דה"ג אלא אי אבוה דאמיה מיוסף כו' ואמיה של אס פנחס קאי וה"ק אי אבי אמה של אשם אלעזר מיוסף כו' דהשתא הוה ליה לפנחס דור אחד רחוק מיתרו יותר מיהונתן: **פוטאל תרסי משמע.** מדלא כתב פוטאל בלא וי"ד הלך שני פיטופטין דרשינן שפיטפט ושיפיטס. אי נמי מדכתבי מצבות דמשמע משמי צנות של פיטופט ופיטופט מדלא כתיב בת פוטאל כן נראה בעיני: **שיבדוק באחיה.** שהנניס דומין לאחי האם דלחקמן: **מלמד שדבק באחיה.** לפי שהיתה אחות נחשון שהיה נשאל למטה יהודה מתוך נחיצותו לכך לקחה: **ויסורו שם וגו'.** כיהונתן בן גרשם מיירי בפרשת מיכה: **ויאמרו לו.** שצט הדני שבלו שם: **ישכיר עצמו כו'.** אלא שלא יחא לבו לע"ו: **שהיא זרה לו.** הוא חשבו והמלאכה נמצוה ומכוערה אלא שאין צורך: **ענוש.** הפשט: **וטול אגרא.** כלומר הפשיטנה בשכר בשוק לעין לו ואין כאן חילול השם כלל ולא קרינא ביה ומשניא אהבו מות [משל ח] דדרשינן ליה במסכת שבת (דף קד). **(א)** בתלמודי חכמים שיש רבב על בגדו אלל לעשות מלאכה להתפרנס אין כאן גנאי: **ה"ג.** ולא **תימא גברא רבא אלא.** וא"ת (א) דגרסינן נמי ולא תימא כהנא אלא כהן אפי' ומשוב וגנאי לי הדבר: **והלא יהונתן שמו.** שלא היה לו לגרשם בנים כי אס זה בלצד כדכתיב דבדרי הימים [א] כגן ובני גרשם שבו אל הראש: **שצט לאל בצל לבו.** עכשיו שהיה לו ממון הרבה. ואי משום דכתיב [שופטים יח] והונתן בן גרשם בן מנשה הוא ובניו כהניס לבצט הדני עד יום גלות הארץ ואמרין קסדר עולם עד יום שגלה מטה דן ופסלו של מיכה עמו כן מפורש בפרק בתרא דברכות ירושלמי [ה"ב] מתבינן ליה והכביד עד יום גלות הארץ אמרי כיון שמת דוד עמד שלמה והחליף כל הסנקליטין והחליפו עמהן חזר לקלוקלו הראשון ה"ד [מ"א יג] ונביא אחד זקן יושב צבית אל אמרין הוא היה וקציעו התם כהן (א) לע"ו והארזין ימים אמרי ע"י שהיתה עינו זרה בע"ו שלו כילד היה בן גש מיייתי ליה תור או אימר או גדי לע"ו והוה א"ל פייסיה עליו והוה אמר מה מועילה לך לא אכלה ולא שותה לא מטובה ולא מריעה א"ל ומה נעבד א"ל זיל אייתי לי חדא פינך דסלת ועשר ציעין עליו ואנא אפיסי לה עלך וכיון דלול ליה אכיל לון אלא חד בר פתיך ואמר ליה כן אמר ליה אס אינה מועילה כלום מה את עבדי הכא אמר ליה בגין חיי וכיון שעמד דוד כו': **והנניס את האב מנן.** דבניס קודמים לבנות מדלא קמי בניס והבנות את האב. ומיהו צנות נוטלות עישור נכסיס כתיבת דבמ' כדכתיב (דף קט). **דכתיב איש כי ימות וכן וגו'.** והוה ליה למכתב איש כי ימות וכן וגו' **עמא דאין לו בן.** עס הבת היא יש לו וכן הבן קודם: **א"ל רב פפא לאניי אימא.** דהכי אשמועינן קרא איכא בן בלא בת לירות בן איכא בת בלא בן איכא בת בלא בן איכא לירות בן ובת ולא האי לירות כולו אלא כדאשמועינן יתרו ד"ק קרא איש כי ימות וכן אין לו עס שירשו שניה כאחת אלא בת יחידית בלא בן יש לו והעברתם את הנכסיס לבתו הא אימניהו מריוהו יירמותן כדאשמועינן: **מאן**

(א) [נס' סופרים ע"ו ה"י], (ב) [נ"ל שם ויאמרו לו], (ג) [כ"ג: א: כומר, ד] פנחס (ד) [כ"ג: א: כומר, ה] [כ"ג: א: כומר, ו] [כ"ג: א: כומר, ז] [כ"ג: א: כומר, ח] [כ"ג: א: כומר, ט] [כ"ג: א: כומר, י] [כ"ג: א: כומר, יא] [כ"ג: א: כומר, יב] [כ"ג: א: כומר, יג] [כ"ג: א: כומר, יד] [כ"ג: א: כומר, טו] [כ"ג: א: כומר, טז] [כ"ג: א: כומר, יז] [כ"ג: א: כומר, יח] [כ"ג: א: כומר, יט] [כ"ג: א: כומר, כ]

רבינו גרשום
דיקא נמי. דמתרבייהו אתא מיוסף ויתרו: דכתיב פוטאל. מלא שני פוטאל דפוטא משמע תרתי מיוסף ומיתרו. ואית דמפלי מבנות דמשמע תרת: מאי היא דקאמי ליה לאותו לוי מי הביאך הלום ומה אתה עושה בוה ומה לך פה כלומר כולי האי למה להו למישאל כחדא סגי אלא לאו הכי קאמרי ליה וכו': נישוט כמו פשוט: מיהו. לאותו לוי: פ"ס' אלא הואיל דלא האי לירות

(פסחים דף ק:) לל תנטוש גילדנא מאוניה דלא לזיל משכיה לחבלא פירוש דג ששמו גילדנא אל תתחיל לפשטו מאזנו פן ילך העור לאיבוד ואע"ג דהתם נטוש והכא נטוש רוב פעמים מתחלפין האותיות צענין זה כמו (פסחים דף י:) אין טשין התנור צליה דהוי כמו אין טשין כמו וטח את הבית והמתרגם צירושלמי [שמות י] וישונו ית ציאל (ויקרא יד): **ולא תימא כהנא אלא.** מפר"ם ולא תימא אפי' רב כהנא שאני חשבו ולא מפני שהיה כהן דלאו כהן הוה כדלמרינן בזהרוב (חולין דף קכג. וס' ד"ה רב) רב כהנא הוה אלל בצביל אשמו וצ"כ אלו עוברין (פסחים דף מט. וס' א) אמר רב כהנא אי ללו דנסיבי כהנתא לא גלאי אמרו לו תלמידיו והא לנתוס תורה גלית אמר להו לא גלאי דכלגו אינשי שגלה ע"י דשמניה לקועיה דההוא גברא וכן מפר"ם ההיא דערבי פסחים (דף קג. וס') לל תנור שנתא דרישא אסי כלומר שאתה צעמך תהיה ראש ששמך רב אסי שלא תמצול מממת זכרי צבור ולא כמו שפירש רבינו שמואל דרישא אסי רופא"ב:

ישבוואל בן גרשם בן משה. על סם מנשה שהרי כבר שצ בכל לבו ויש דגרס בן מנשה וטועמא לפי שחזר לקלוקלו כדפ"ה: **טעמא דאין לו בן הא יש לו בן** [בן] קודם. נראה לרשב"א דכל הסוגיא אליבא דמי"ד שלא כסדרן כתיבי מנפריך רב פפא בתר הכי (ו) ולמ"ד כסדרן כתיבי ואימא אי

איכא בן) למה יש לנו לשנות קראי ממי היכי דכתיבי² ועוד דקאמר ליה אביי אינטרין קרא לאשמועינן דמאן דלית ליה אלא וכו' ופ"ה ואמאי כתיב וכן אין לו והעברתם את נחלתו ולשמוך מיניה והכי איבעי למכתב איש כי ימות וזרע אין לו וגו' ואי אליבא דמי"ד דכסדרן כתיבי היכי נשמוך קרא ולא ליתכוב והעברתם את נחלתו לבתו הא אינטרין למידרש במקום בת אמה מעביר נחלה מן האב וליכא למימר דאביי דייק מדלא כתיב ואיש כי ימות והעברתם את נחלתו לבתו דא"כ מאי פריך ודלמא קמ"ל דבת נמי בת ירושה היא דמי"ם הכי הוה מצי למכתב ולא ליתכוב וכן אין לו אלא ודאי אליבא דמי"ד שלא כסדרן כתיבי אמיה אפי' לל אינטרין והעברתם ואע"ג דמוקי והעברתם לכדרי שאין לך מעביר נחלה כו' אין זה צורך שום דרשה ולא אשמועינן שום חידוש אלא דלגבי בת שיך לשון העברה ור"י אומר דאפילו למ"ד דכסדרן כתיבי אמיה ואביי דריש מדלא כתיב איש כי ימות והעברתם את נחלתו לבתו דהוה מצי למידרש במקום בן אמה מעביר נחלה מן האב כו' והוה ידעינן דבן ובת שזין הואיל ומנניו במקום אחר שהיא בת ירושה: ודלמא

תורה אור השלם

- 1 ויחך אהרן את אלשיבע בת עמלקיב אחות חזון חזון לו לאשה ותלד לו את נחשון ואת אביהוא את אלעזר ואת איתמר: שמו"ו כב 2 חוקה עם בית מיכה ודמקה הכירו את קול העגב והלוי ויחרו שם ויאמרו לו מי הביאך הלום ומה אתה עושה בך ומה לך פה: שופטים י"ג 3 ויאמר אל תקיבו דלים של נעליך מעל רגליך כי היקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא: שמו"ג ה 4 ויאמר אליו מ מה זה בךך ויאמר משה: שמו"ד ב 5 ואתה פה עמדי עמדי ואתה אלקי את כל המצוה והמשפטים אשר תלמדם וישו בארץ אשר אבינו נתן לכם לרשתה: דברים כ"ו 6 ושאל בן גרשום מן משה נגיד על האצרות: דברי הימים א כ"ו 7 וגל בני ישראל תדבר לאמר איש כי ימות וכן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו: במדבר כ"ח

הגהות הב"ח

- (א) רש"ב" ד"ה וטול וכו' בתלמוד חכם שיש:
- (ב) ד"ה ה"ג אלא וכו' ואית דגרסי נמי:

מוסף רש"י

פשוט נבילתא. הפשט עורה (פסחים ק"ג) פשוט עורה בשכר ורשב"ט שסו.

מוסף תוספות

א. דהיינו צפורה אימיה דגרשום. רשב"ט. ב. כי מתוך טרדתו פושע בחוליים. ס. ג. [אבל] אליבא דמי"ד לאו כסדרן כתיבי, כיון שאנו צריכין לשנות סדר המקרא, גם בזה נובל לשנות דבן ובת יירשו כחדא. שתימך' גסס מוס' הראש.